

„ROBOTCHYJ NAROD“ (THE WORKING PEOPLE).

The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada.

THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA

Published weekly by

THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE U. S. D. P. OF CANADA

Pritchard & McGregor

Winnipeg, Man.

Subscription \$2.00 a year.

ЧИТАЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ — одинокі соц. дем. часопис для цілої Америки; она одна дає те знання яке повинен мати кожний працюючий класово свідомий чоловік. Хочеш знати, як здобути кращий лад на світі, то читай все „Робочий Народ“

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш два долари а адреса до него є:

„ROBOTCHYJ NAROD“

Box 3658 (Sta. B.)

Winnipeg Man

3 новим роком.

Рік тисяч дев'яност чотирнадцятий потонув вже в минулий безповоротто. В історії записав він себе початком найстрашнішої, продовжаючоїся тепер в Європі, людської різни. В тім році всі інші події в соціальному, економічному і політичному житті цілого світа немовби никнули в кровавім полум'ї європейської воєнної пожежі.

Доперва тепер, коли війна шаліє цілою силою своєї стеклости, люди побачили і зрозуміли її наслідки, котріх они колись не могли, чи не хотіли собі зобразити. Чейже війна ся, се не несподіванка для нас. Всі ми знали, що она неминуха; ждалисямо і лякалисямо ся її. Всякий бачив се і розумів, що війна се одиникий спосіб розв'язки того питання, яке ставила нам рабункова колоніальна політика всіх могутих держав, яке являло ся при змаганні капіталістичних класів тих держав до розширення і зміцнення своєї економічної сили і впливу, причім правительств тих держав були заставлені до перегляду улаштування ся, задля оборони інтересів своїх капіталістів.

І дивно лише, що так важне питання, як оборона життя і майтку соток мільонів людей, не було протиставлено загалом питанню війни, з такоюж важністю і необхідністю, як важною вважала ся потреба оборони по злодійськи нагарбаного майтку горетких капіталістів.

Одинока соціал-демократична партія вказувала всюди і завжди на се, чим грядуча хвиля грозить і вивала народні маси до борби з милитаризмом.

В останнім році, коли вже марево війни зависло у владі, соціалісти усього світа була зайняті питанням, як не допустити до вибуху цієї війни. В Німеччині, Фран-

ції, Англії, Росії, Австрії, Італії і в інших державах вели они завзяту кампанію проти війни, в часі якої не обійшло ся й без жертв.

Найбільшою жертвою, яку заплатив Інтернаціонал за сю кампанію, була смерть тов. Жореса, незрівняного провідника французької соціал-демократії, котрого, за агітацію проти трохишньої військової служби, убив сфантазований прихильник милитаризму.

Вабух війни — се тріумф милитаризму; та бути може, що се вже його останній акт. Народні маси воюючих держав, які передем не помагали соціалістам в борбі за їх такі власні інтереси, тепер доперва, під ударами грізної дійсности, починають розуміти правду від давня вже голошену соціалістами. Пролетарі з цілого світа вчать ся її. Революційний настрій серед мас робочого людю зростає. На протест т. Лібкнехта в Німеччині відзивають ся відрядні голоси товаришів у Франції і Англії. Сей протест поніс ся ехом по цілм світі. До нього прилучують ся голоси пролетаріату усіх країв і він скорше чи пізніше розвине ся в рев гургану перед яким змовнуть і наймогутніші армії.

І тому, хоч біжуча війна ізвивана з ньюю події тисно лучать минулий, 1914 рік, з новим, 1915 р., ми все вірамо, що новий рік вирве ся з під впливу його попередника і принесе нам дещо відряднішого. Хоч в перших його днях, тижнях, а то і місяцях, продовжати меть ся воєнна буря і важкий гнет її впливу давити меуєсь світ, то всеж маємо певні основи вірити, що сей новий рік сю бурю втішить і принесе світлої бажаний, може й тривалий мир.

М. Попович.

В 60 літні роковини Кароля Кавцкого.

Кріпкий на тілі і душі відсвяткував Кароль Кавцкий дня 16 жовтня, 1914 р. свої 60-ті уродини. З нам святкувала той день вся інтернаціональна соціал-демократія, хоч може в наслідок теперішньої воєнної заварухи не могла она так виразно висказати свого душевного настрою, який собі сего кожного бажав.

„Leipziger Volkszeitung“ з дня 16 жовтня, м.р. присвячує тов. Кавцкому слідуєчу статтю:

Від смерті Маркса і Енгельса займає Кавцкий першорядне становище в духовім керівництві інтернаціонального соціалізму. Його писання, особливо його програмові засади, переведено на всякі мови. Основою їх є непримирима борба пролетаріату проти капіталізму. Його мудрої ради пошукують і з владністю в своїх щоденних питаннях знаходять не лише Німці, але пролетарі всіх країв. Хотий уявляємо Кавцкого по уродженню, вихованню і замешканню за свого, они поселюють ся ним з вдовольнем і добрим успіхом у всіх заматаних важких ситуаціях. Хоч Кавцкий в повнім історичнім змислі належить до інтернаціоналу, то всеж його вплив найосильніше відбив ся в Німеччині. Не заперечуємо, що він прийшов до нас доперва з початком 80-их років і що перед своїм вступленем до соц. дем. партії був він чеським націоналом, що було наслідком

впливу оточення, серед якого дня 16 жовтня, 1854 р. він прийшов на світ. Студії кінчив він в Ціріху і Парижі. В Ціріху іменню, прилучив ся він до німецької соціал-демократії і від того часу став її першим духовим проводирем.

Коли-ж ми вихваляємо так його, то робимо лише се, що кожний з нас знає і відчуває, що кожний з нас досвідчив на самім собі. Для того така похвала не є безосновною, а є она нічим іншим, як констатованем дійсного стану річі. Які услуги віддав Кавцкий німецькій соціал демократії і світовому інтернаціоналові, на своїйму становищі яко вихователь і провідник, яко популяризатор Маркса і Енгельса, не дасть ся так легко означити. Мільйон німецьких і інших класово-свідомих пролетарів пізнали ціну Маркса і Енгельса доперва, через Кавцкого і хотий поредтим може й студіювали Маркса, то правдивий зміст його життєвого труду пізнали доперва через уста Кавцкого.

Тут без сумніву лежить велика історична заслуга Кавцкого. Передовсім його немірна глибина знання, правдивість переконань і ясних писемних та устних висловів думки, зробили його першорядним вихователем інтернаціонального соціалізму. Притім бистрота його полеміки і простота діалектики причинились багато до освідомлення мас. Позаяк у всяких квестіях теорії і практики, котрими він займав ся, потрапив він відрізнити дійсність від уяви і ставив завжди основне на першій місці, для того спровадив робітників на пряму дорогу марксієвського думання. Він-жеж сам з оправданою зарозумілістю уважав ся за консеквентного марксіста, а удари які задавав він своїм противникам в партії і поза партією причинились до сего, що побіч багатьох гонорових титулів, дали йому титул соціалістичного папи. Тим чесним титулом ділять ся він пополу з Марксом і на рівні з Марксом остає до нинішнього дня найбільше ненавидженим чоловіком. Його вислів в сім напрямі про Маркса відносить ся також до него самого: „Ненавдять його не тільки буржуї, котрі боять ся його як найстрашнішого ворога, але також всякі сектанти, винахідники, образовані конфузійонери і тим подібні елементи в соціалістичнім таборі, котрі то тимбільше обурювали ся на його нетерпеливості, авторитеті, папство і судивництво ереси, чим більше болучо відчували його критику“...

Однак переважуюча більшість німецьких і прочих соціал-демократів потрапила за його енергічне і повне підтримання і поширення консеквентного марксізму щиро віддячитись і бажав йому, в день його іменин, крім дальшого якнайліпшого тілесного і душевного стану, нічого більше, як тільки, щоб власне тую очищуючу і просвітлюючу задачу мін перепроводити до кінця. В тій тяжкій задачі багато помагав Кароль Кавцкому се, що він належить до тих небагатьох теоретиків і політиків, що суть, так сказатиб, вилят з одного металю. Може бути, що подібні люди є для слабодухів і безсильних егігонів дуже тяжкі до спожити і стравлення, але ми знаємо, що в світі духа і чинів она одиниці становили матеріал з котрого історія творить світові своїх про-

водирів, а також на сьому маюновує ся фундамент соціалізму.

Для сего то не дивно але подібного рода людьми органічний респект. І в тім вагілний до Маркса. Так само прямо з безграничною неприязнью невдоволення і перекороти ними проводирами робітників терпеливостю і зглядом глядіїні заворушення в робітниках ся навіть в відрубні організації задрітні робітників в спід над теоретичною чистотою і сєм проте висловлює ся: „Сототою може запровадити до тів, які малоби ся осягнути боротьбу пролетаріату, заміст доводячий теоретичні і ючих організації пролетарів поступав після правил марборбу, для котрої кожний важнішим, чим тузін при безвинно працював не липоли щось великого, але та організації, чи то радою, ний, або з власної волі він го. І хто його знає, той не більше едоволений своїми своїх теоретичних праць.

Не потребуємо говорити слуги для Німеччини і всета пролетаріату, як редакції „Neue Zeit“, хотийби хто наганного і некоретного, правую ставала цюраз то з котрого вилилась на сьвіксієвського пізнання. Ми жи сего так точно оцінити, алде зробити історія.

За своїх 60 літ життя, особово, на який то рівені свої творчості, потра а він до нині осілений дчний інтернаціонал має о го і довго буде міг тішити духа і тіла і його присут жає соціалістичний інтер тільки з нагоди ювілею. Такі люди, як Кавцкий, ричним поступі, говоряч рами, що будять запал і Він є власне тим, котроі класово-освідомлених ц роуку так не засильо п о в н о ю п о ч а з повною людською д доровляємо, то знаємо до го самого чтимо, але так нал. Соціалістичний інте лучні, тепер і вічно!

П. Крат.

Відроджене України.

(Історичний нарис.)

(Продовжене).

Австрійська Україна.

Від часу скасування панщини (1848р.) котра внала під натиском революції у Відні, викликані тодішними переворотами в західній Європі, почав ся в Галичині рух серед української буржуазії. Буржуазійну верству становили передовсім поміщи, відтак їхні діти та діти заможних хлопів, які вивчали ся на професорів, лікарів, адвокатів, всяких урядників і т. п. Ся українська інтелігенція взяла ся згодом за промисел і торгівлю і тим покляла основи українській капіталістичній класі.

Галичина була під ярмом спілки польських дідичів і римокатолицьких ксьондзів; в пазурах тої спілки гинули галицькі хлопці. Галицькі українські інтелігенти, промисловці і гр. кат. попи зложили своєю „спілку“, щоб видерти галицький український наріз з пазурів „Поляків“, а дістати його в свої власні.

Зорганізовано отже націонал-демократичну або „народну“ партію. Поза її класовістю, мусимо признавати, що ся партія зробила великанське просвітну і культурну роботу. Она воскресила галицьку українську і зараня знищила вплив московської роботи веденої в Галичині за москоські рублі, вплинула на відродження України під царатом, дала послідними роками 30 послів до відецького парламенту і майже таке саме число до галицького

сойму, вона зробила українське питання європейським і своєю діяльністю, можемо сказати, дала може найважливішу причину до вибуху російсько-австрійської війни.

Не можна промовчати, що в роботі над піддигненням галицької України на її сьогордніший рівень, належить ся в великій мірі також і партії радикальній, котрої творцями і провідниками були два правдиві сини народу ученики Драгоманова, І. Франко і М. Павлик. Радикальна партія з її пів-соціалістичною програмою, сповняла свою важну задачу підводячи з темноти галицьке українське мужицтво, яке нані своєю свідомістю далеко перевишав своїх братів на закордонній Україні.

Культурництво на Лівобережжю.

В той самий час, коли український рух в Галичині поборював у своїм поступі всілякі перешкоди і рік за роком завойовував собі Галичину та Буковину — українська інтелігенція на Україні під царатом була осуджена на моральну смерть. Цензура 1876 р. майже вбила і ту малу роботу в народі яку можна було робити в царстві кнута та в'язниць.

Щоб уявити собі ясно, що за страшний утиск був в Росії, досить пригадати собі слова одного київського журналіста: — „У нас вільно писати тільки про кльозети!“ скаржив ся одного разу сарака своїм читачам.

Сей страшний утиск що за кожне правдиве слово чекали переступника роки ба десятих років в'язниці або заслання, сей страшний утиск свободи зборів і організації зробив з усього українського руху на Лівобережжю якусь заспінчену каліку.

До сего руху належали письменники, поети, актори і музиканти, як Грінченко, Левицький, Кропивницький, Тобілевичі, Яновська, Заньковецька, такі дідичі як Чкаленко, Н. Леонтович, композитор Лисенко і багато інших.

Загальна прикмета усіх їх була та, що майже всі вони належали до дідичівської або урядницької верстви; а були українцями лише тому, що мали „щире серце“ до неньки України.

Не дурно їх прозвано „українофілами“ — любителями України. Ще одна важна прикмета сих людей була та, що в них не було жадного політичного програму і не було ані одного здібного організатора. Вони не мали жадної сполучки з народом. Тільки любили вибиратись у вишивані сорочки і носити сірі смугаві шапки та широкі запорожські штани. Любили співати українську пісню і часом говорити з своїми робітниками про історію Українців. Хлоп слухав, але не розумів що то таке гетьмани і думав, що його пан дурний.

Коли пізніше цензура попустила і було дозволено друкувати українські книжки, але самого простенького змісту, (от як „Про рябу кобилу“), і то російським правописом — такі культурники, як в Києві, так в Харкові і Петербурзі почали видавати книжки „для народу“

Зміст тих книжок був невинний, кожда книжка була обтесана, як тріска, олівцем цензора, і не могла бути ті книжки доброю духовною поживою для народу; але і такі книжки це тяжко було дістатись до народних рук. Поверх 70% українських селян не вміють читати, а ті що вміють були хоронені від великої книжки та гадати поліцію і попи. Так що льоальна

праця культурників не давали майже ніяких наслідків.

Щоб здобути собі право на наріз, щоб зблизитись до народу, треба було звестись з царатом, треба було встановити в Росії демократичний устрій правління.

Се значило стати революційною партією і провести на Україні революцію в сполучі з іншими революційними партіями, що під кінець XIX століття буино розвинулись по всіх закутках царату.

Але нашим культурникам власне революція і не снилась!

Се було те зневірене покоління, що в молодих літах захоплювалось терористичними і народовецькими ідеями інтелігентської партії „Народовольців“. Коли ся партія вбила царя Олександра II, а уряд немилосердно піметив ся над захопленими до рук убійниками, — в Росії почалась страшна реакція, що тяглась більше як 20 літ [1871 - 1891]. Убитам царя народувольці думали виклакати в народі революцію і увільнити Росію з під ярма абсолютизму, але але розрахувались. В народі було впоєно, що цар Олександр з свого доброго серця скасував панщину, і коли люди довідались, що їхній „дар освободитель“ убитий, то замість повстання, правили по нему нанихиди і в своїй темноті плакали за своїм катом а црокалили революціонерів. Сим настроєм народу покорищував ся уряд, скасував усі ліберальні інституції, що запровадив Олександр II, і від того часу почалась невольна реакція Олександра III

(Дальше буде).